

AUTYZM ZESPÓŁ ASPERGERA

Sylwia Kalińska

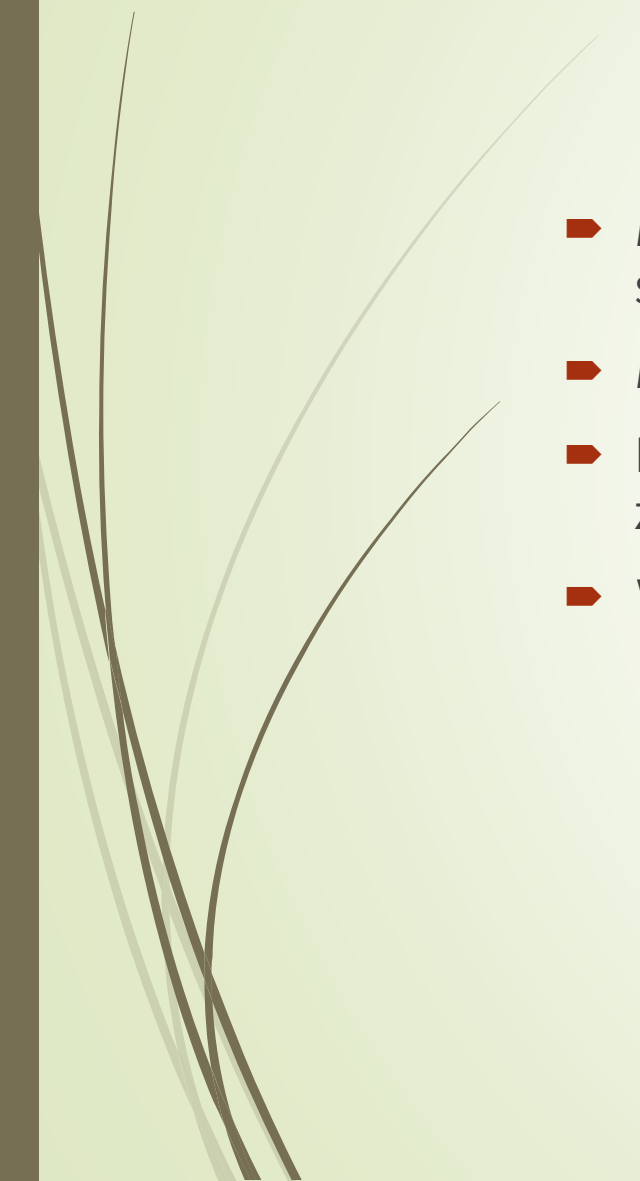

Autyzm dziecięcy – znaczenie wczesnego rozpoznania i terapii

- **AUTYZM jest zaburzeniem neurorozwojowym, związanym z nieprawidłowym rozwojem i funkcjonowaniem mózgu we wczesnym dzieciństwie.**
- Autyzm dziecięcy – to złożone zaburzenie rozwoju i funkcjonowania ośrodkowego układu nerwowego, charakteryzujące się zakłóceniami zdolności komunikowania uczuć i budowania relacji interpersonalnych, zubożeniem i stereotypowością zachowań oraz trudnościami z integracją wrażeń zmysłowych.
- Alienacja chorych w świecie własnych przeżyć sprawiła, że zaburzenie to nazwano autyzmem, od stgr. αὐτός (autós), co oznacza „sam”.

OSOBY Z AUTYZMEM:

- Mają trudności w zakresie umiejętności nawiązywania kontaktu i relacji społecznych,
 - Mają problemy w zakresie umiejętności komunikowania się,
 - Przejawiają tendencję do powtarzających się, sztywnych wzorców zachowań,
 - Wykonują powtarzalne ruchy całego ciała, nazywane manieryzmami.
-

Objawy i kryteria rozpoznania autyzmu

Autyzm

U osób z autyzmem zazwyczaj obserwuje się co najmniej połowę z wymienionych poniżej charakterystyk, w różnym nasileniu.

					
Trudności w kontaktach z innymi dziećmi.	Śmiech (chichot) nieodpowiedni do sytuacji.	Kontakt wzrokowy ograniczony lub brak kontaktu.	Wyraźna niewrażliwość na ból.	Chęć pozostawania w samotności.	Kręcenie przedmiotami.
					
Niewłaściwe przywiązanie do przedmiotów.	Zauważalna nadmierna ruchliwość fizyczna.	Niepodatność na zwykle metody nauczania.	Dążenie do monotonii; opór przed zmianami.	Brak strachu przed niebezpieczeństwem.	Ciągła dziwaczna zabawa.
					
Echolalia (powtarzanie słów lub zdań).	Niechęć do przytulania.	Brak odpowiedzi na bodźce słuchowe.	Trudności w wyrażaniu potrzeb, gestykulacja.	Napady złego nastroju - rozpacz bez powodu.	Nierównomierny rozwój zdolności.

UWAGA: Zestawienie w żadnym przypadku nie może zastąpić pełnych procedur diagnostycznych.

Cechy charakterystyczne osób z autyzmem

- ▶ KONTAKTY SPOŁECZNE
- ▶ Problemy z nawiązywaniem i podtrzymywaniem kontaktów społecznych są jednymi z kluczowych trudności w autyzmie. Osoby z autyzmem mogą unikać kontaktu wzrokowego z innymi, także z rodzicami. Niektórzy z nich nie lubią być przytulani czy dotykani, choć wiele dzieci przeciwnie bardzo to lubi. Ludzie z autyzmem mogą nadmiernie koncentrować się na przedmiotach, nie zwracając uwagi na inne osoby.
- ▶ **Jednak osoby z autyzmem czy z zespołem Aspergera bardzo często chcą nawiązywać kontakty z innymi ludźmi, ale ze względu na problemy z rozumieniem zasad społecznych często są odbierane jako dziwaczne.**

POROZUMIEWANIE SIĘ.

- ▶ U dzieci z autyzmem rozwój mowy z reguły następuje z opóźnieniem. Spora grupa dzieci w ogóle nie rozwija umiejętności posługiwania się mową. Co ważniejsze, dzieci z autyzmem nie próbują zastępować braku mowy poprzez używanie gestów, wskazywanie palcem, mimikę, przynoszenie przedmiotów lub wskazywanie obrazków w książeczkach itp.
- ▶ Osoby, które mówią nie rozumieją w pełni znaczenia wypowiedzianych słów i mają trudności w prowadzeniu rozmowy. Mogą mówić śpiewnie lub bardzo mechanicznie. Zdarza się, że powtarzają pojedyncze słowa lub całe zdania usłyszane przed chwilą lub np. w telewizji. Mają też problemy w reagowaniu na głos, uśmiech i ekspresję emocji innych ludzi oraz z precyzyjnym rozumieniem kierowanych do nich wypowiedzi.

WRAŻLIWOŚĆ SENSORYCZNA

- ▶ Osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu inaczej niż my odbierają dźwięki, światło, obrazy, inaczej odczuwają dotyk, zapach, smak czy ból. mogą być np. rozdrażnione, zaniepokojone lub przeciwnie – zafascynowane określonymi bodźcami, odbłyсками światła albo dźwiękiem szkolnego dzwonka.
- ▶ Z problemów z przetwarzaniem bodźców sensorycznych biorą się specyficzne zainteresowania osób z autyzmem określonymi przedmiotami lub ich częściami.
- ▶ Problemy sensoryczne mogą powodować także, że osoby z zaburzeniami ze spektrum autyzmu będą unikać przebywania w grupie ludzi, zakrywać uszy, odmawiać zakładania niektórych ubrań, jedzenia określonych potraw itp.
- ▶ Świat wokół nich może się im jawić jako chaotyczny, splątany.

Często
powtarzam
to co usłyszę

Nie rozumiem, że
niektóre sytuacje
są **NIEBEZPIECZNE**

W mojej głowie
roi się **niezliczona**
ilość myśli

Jestem nieco
zwariowany

Gdy nie wiem
co mówisz,
narysuj mi to

Czasem nie
panuję nad
swoim
zachowaniem

Nie potrafię
bawić się
z dziećmi

Słucham Cię,
ale nie lubię
patrzeć Ci w oczy

Trudno mi
powiedzieć
co myślę

Nie wiem
dlaczego się do
mnie uśmiechasz

Nie lubię **hałasu**

Wymyślam
dziwne zabawy

MAM AUTYZM

Czasem jestem
bardzo **ruchliwy**

Śmieję się **głośno**

SPRÓBUJ MNIE ZROZUMIEĆ

Poczekaj na mnie,
Potrzebuję dłuższą chwilę
żeby skończyć to co zacząłem

Poskaczmy,
pokręćmy się,
pohuśtaj mnie.
To lekarstwo na
mój **stres**

Czym objawia się autyzm?

www.youtube.com/watch?v=nW8NLnTB1wc

Savoir vivre w relacji z osobami z autyzmem

- Bądź przyjazny, ale nie narzucaj się.
- Nie zniechęcaj się, gdy osoba z autyzmem, z którą rozmawiasz, nie patrzy ci w oczy.
- Dawaj czas na odpowiedź i bądź cierpliwy, gdy rozmówca nie odpowiada natychmiast na zadawane pytania.
- Używaj krótkich zwrotów i jasnych, konkretnych sformułowań. podawaj przykłady.
- Unikaj abstrakcyjnych pojęć, żartów, ironii, dwuznaczności, porównań i metafor.
- Upewnij się, że osoba z autyzmem z którą rozmawiasz wie, o co ci chodzi. Bądź przewidywalny, uprzedzaj o zmianach, nie zaskakuj.

Savoir vivre w relacji z osobami z autyzmem

- ▶ Pamiętaj , że osoba z autyzmem może czuć się zaniepokojona w nowej sytuacji.
- ▶ Objawem niepokoju i braku poczucia bezpieczeństwa mogą być tzw. manieryzmy ruchowe np.:
 - kołysanie się ,
 - machanie rękami ,
 - podskakiwanie .

Staraj się nie zwracać na nie uwagi . Nie jest to przejaw agresji. Jeżeli jednak manieryzmy będą się nasilać, może to oznaczać, że sytuacja jest zbyt trudna dla osoby ze spektrum autyzmu.

Zaproponuj wówczas przejście do spokojniejszego miejsca. Możesz również zapytać osobę wspierającą (rodzica , opiekuna) czy i w jaki sposób mógłbyś pomóc.

Znaczenie wczesnego rozpoznania i terapii autyzmu

- ▶ W przypadku autyzmu dziecięcego bardzo ważne jest postawienie diagnozy w jak najwcześniejszym okresie rozwoju.
- ▶ Wcześnie rozpoczęta intensywna, wielokierunkowa terapia, dzięki tzw. plastyczności mózgu (to jego zdolność do ulegania trwałym zmianom w procesie rozwoju, kompensacji oraz uczenia się poprzez tworzenie i obumieranie połączeń pomiędzy komórkami nerwowymi) stwarza warunki do znacznej poprawy funkcjonowania dziecka.
- ▶ Przyjmuje się, że wcześnie podjęta interwencja terapeutyczna powinna być podjęta przed ukończeniem przez dziecko 3 roku życia.

Znaczenie wczesnego rozpoznania i terapii autyzmu

- ▶ U większości dzieci autystycznych objawy widoczne są już w pierwszym roku życia.
- ▶ W typowym autyzmie niepokojące symptomy pojawiają się do 36 miesiąca życia.
- ▶ Czasami zdarza się, że rodzice, zaniepokojeni rozwojem dziecka wcześniej, obserwują np.:
 - brak rozwoju mowy;
 - stereotypowe zabawy;
 - stereotypie ruchowe, czyli samoczynnie powtarzające się, bezużyteczne i często rytmiczne ruchy takie, jak kołysanie całego ciała, kręcenie i kiwanie głową, zwijanie włosów, uderzanie w dłonie;
 - brak reakcji na swoje imię.

Zobacz czym dla osób z autyzmem jest autyzm

www.youtube.com/watch?v=dOWTCiZOgV0

Trudności ucznia z autyzmem:

- ▶ Trudności ucznia z autyzmem mogą dotyczyć:
- ▶ kontaktów społecznych i przystosowania do zasad panujących w grupie – braku kontaktu wzrokowego, trudności z nawiązaniem i podtrzymywaniem relacji, izolacja.
- ▶ przewidywania i rozumienie swoich zachowań oraz ich konsekwencji, a także przewidywania i rozumienia zachowań innych osób oraz ich konsekwencji, mylne odczytywanie zachowań, gestów - dziecko może nie rozumieć oczekiwań otoczenia, gdyż nie rozumie instrukcji i zasad wyrażanych werbalnie, nie domyśla się intencji na podstawie gestów, niekiedy gwałtownie, agresywnie zareaguje na nagłą zmianę rutynowej sytuacji przekroczywszy granice „osobistej przestrzeni innych”.
- ▶ problemów z rozpoznawaniem, rozumieniem i właściwym wyrażaniem swoich emocji oraz radzeniem sobie z emocjami innych – dzieci z autyzmem mają problem z rozpoznawaniem wyrazu twarzy innych osób, mowy ciała, np.: reagują śmiechem na płacz innej osoby lub krzykiem, agresją próbują wyrazić sprzeciw lub prośbę.

Trudności ucznia z autyzmem:

4. komunikacji językowej przejawiającej się m.in.:

- niemożnością opanowania umiejętności czytania i pisania lub hyperleksją, czyli zdolnością czytania wykraczającą poza umiejętności właściwe dla wieku dziecka albo intensywną fascynacją literami lub cyframi przy jednoczesnym braku rozumienia czytanego tekstu, dosłownym rozumieniu języka, trudnościami w rozumieniu metafor, żartów, itp.;
- echolalią, czyli powtarzaniem słów lub zwrotów właśnie usłyszanych lub zapamiętanych, powtarzanych z odroczeniem,

5. hiperaktywnością, czyli nadmiernej ruchliwości, zdeorganizowanej, słabo kontrolowanej aktywności, problemów ze skupieniem uwagi, często skupienie na szczegółach i nie dostrzeganie całości, braku wytrwałości w realizacji zadań, wymagających zaangażowania poznawczego, tendencji do przechodzenia od jednej aktywności do drugiej bez ukończenia żadnej z nich.

6. sensoryzmów (podwrażliwości), czyli obniżonego progu reakcji lub nadmiernej reakcji, schematyzmów sztywności zachowań, braku elastyczności w reagowaniu na nowe sytuacje, rutynę.

7. lęku, niechęci do akceptowania zmian.

8. planowania czynności – ustalenie kolejności działań, zrozumienie celu działania i dążenia do efektu końcowego.

9. gwałtownych reakcji, wybuchowości, zachowań agresywnych, krzyku, autoagresji.

10. szczególnych, wybiórczych zainteresowań lub uzdolnień, natręctw.

Mam Autyzm co dalej?

Moja percepcja
zmysłowa
jest **zaburzona**

Bądź
wobec
mnie
cierpliwy

Myślę w sposób
konkretny

Traktuję
język
dosłownie

Kochaj mnie
bezw warunkowo

Pomagaj mi
w nawiązywaniu
kontaktów
społecznych

Staraj się
rozpoznać co powoduje
moje trudności

Donad

Zespół (Syndrom) Aspergera

- ▶ Zespół Aspergera (syndrom Aspergera, ang. Asperger syndrome, AS) – całościowe zaburzenie rozwoju mieszczące się w spektrum autyzmu. Jest najłagodniejszą formą całościowych zaburzeń rozwoju. Ludzie z tym zaburzeniem przypominają osoby z autyzmem dziecięcym pod tym względem, że od wczesnego dzieciństwa występuje u nich ten sam rodzaj deficytów (jednak w dużo łagodniejszej postaci).
- ▶ W stosunku do głębokiego autyzmu wyróżniają się o wiele bardziej prawidłowym rozwojem mowy i procesów poznawczych, zaś z powodu swych niezwyklej zainteresowań łagodniejsze przypadki częściej uchodzą za ekscentryków niż ludzi o zaburzonej osobowości.
- ▶ Cierpiący na zespół Aspergera nie mają trudności w mówieniu i są znacznie bardziej komunikatywni. Na schorzenie częściej zapadają chłopcy. Zaburzenie po raz pierwszy zostało zdiagnozowane w latach 90. XX wieku. Naukowcy nie są jeszcze w stanie jednoznacznie stwierdzić, skąd bierze się zespół Aspergera. Najczęściej mówi się jednak o podłożu genetycznym.

Chcę być **doskonały**
i martwią mnie
porażki

Bywam **czuły**
na dotyk
i dźwięk

Nie jestem
niegrzeczny tylko
mam problemy

Dostrzegam
rzeczy których
inni nie widzą

Zaproś mnie na
urodziny, nie pomijaj
mnie

Eksperymenty
kulinarne to nie
dla mnie.
Mam **ulubione**
posiłki

Potrafę się
wściec jak
dziki zwierz

MAM ZESPÓŁ
ASPERGERA
SPRÓBUJ MNIE ZROZUMIEĆ

Mam
genialną
pamięć

Słucham Cię,
ale nie lubię
patrzeć Ci w oczy

Nie chcę Cię
obrazić, po prostu
mówię co myślę

Mam
oryginalne
pomysły

Potrzebuję wiedzieć
wcześniej co będzie
się działo - **uprzedź mnie**

Nie jestem taki
jak wszyscy

Dziecko z zespołem Aspergera cechuje:

- ▶ rozwój poznawczy w granicach normy,
- ▶ trudności w komunikacji niewerbalnej (ograniczone gesty, skąpa ekspresja twarzy, dystans fizyczny, zachwianie rozumienia bliskości do innej osoby, kłopoty z kontaktem wzrokowym),
- ▶ w zasadzie prawidłowy rozwój mowy, aczkolwiek mogą występować zaburzenia w postaci opóźnionego rozwoju, powierzchownie perfekcyjny język ekspresyjny, sztywna i pedantyczna mowa, nietypowa prozodia i charakterystyka głosu, uszkodzenie zdolności rozumienia języka – przede wszystkim znaczeń przenośnych i ukrytych, trudności z abstrakcyjnym myśleniem,
- ▶ zamiłowanie do zachowań powtarzalnych, rutyny i rytuałów,
- ▶ ograniczone zainteresowania i aktywność, połączone czasem z obsesyjnym zainteresowaniem jedną dziedziną,
- ▶ często występująca niezgrabność niezaradności ruchowa (nie zawsze),
- ▶ zaburzony rozwój umiejętności społecznych (niechęć do kontaktów z rówieśnikami nieumiejętność lub brak chęci współpracy w grupie)

Dziecko z zespołem Aspergera

- U osób z ponadprzeciętną inteligencją objawy mogą zostać dostrzeżone dopiero w okresie dorastania, kiedy ujawniają się bardziej dyskretne problemy w funkcjonowaniu społecznym.
- Dziecko z zespołem Aspergera może nie sprawiać wrażenia zaburzonego w zachowaniu, w przeciwieństwie do dziecka autystycznego, które różni się w zachowaniu od rówieśników. W efekcie, diagnoza może być opóźniona do momentu, gdy kłopoty w kontaktach z innymi będą bardzo widoczne. Zachowania dzieci z zespołem Aspergera interpretowane są często jako przejaw złego wychowania, dlatego zdarza się, że u dziecka w pierwszej kolejności może być rozpoznane ADHD (zespół nadpobudliwości psychoruchowej z deficytem uwagi) lub zaburzenia zachowania.
- Jednak – w przeciwieństwie do dzieci z zaburzeniami zachowania, które znają, ale łamią zasady współżycia społecznego – u dzieci z zespołem Aspergera w sferze rozumienia sytuacji społecznych, rozumienia motywów działania i uczuć innych osób występują znaczne deficyty, wynikające odmiennego funkcjonowania mózgu. Brak trafnego rozpoznania może powodować, że ewentualna uzyskana pomoc jest fragmentaryczna i nie przynosi poprawy funkcjonowania.

Dziecko z zespołem Aspergera

- ▶ Nastolatki z zespołem Aspergera, ze względu na swoje trudności, zazwyczaj nie mają przyjaciół ani bliskich kolegów. Często przypisywana jest im etykieta „dziwaków” lub „źle wychowanych”. Z powodu swojej prostoduszności mogą stać się ofiarami manipulacji ze strony rówieśników. Do momentu zdiagnozowania choroby, rodzice i otoczenie mogą traktować zachowania dziecka jako niegrzeczne i złośliwe. Z tego powodu dziecko doświadcza odrzucenia, karania, nieustannej krytyki, a czasem – przemocy fizycznej bądź emocjonalnej.
- ▶ Rozwój mowy, dotyczący pojawiania się pierwszych słów i zdań jest prawidłowy, a słownictwo dzieci z zespołem Aspergera mimo młodego wieku jest bogate i obfitujące w dorosłe i naukowe sformułowania.
- ▶ Jednak dzieci te mają trudności z użyciem mowy w celu komunikacji. Występują u nich zaburzenia w postaci nieprawidłowej wysokości głosu i intonacji oraz nieprawidłowego akcentu i rytmu wypowiedzi. Występują też trudności w rozumieniu słów wieloznacznych w zależności od kontekstu, i w nadawaniu właściwego znaczenia usłyszonym słowom.

Dziecko z zespołem Aspergera

Iloraz inteligencji u dzieci z zespołem Aspergera mieści się w granicach normy lub jest wyższy. Zwraca uwagę dobra pamięć mechaniczna (dotycząca faktów), rozległa wiedza (czasami na poziomie akademickim) dotycząca interesującej dziecko dziedziny, zdolności do nauk ścisłych (matematyka, informatyka). Dziecko może ujawniać różne talenty, np. talent muzyczny, plastyczny.

Stosunkowo słaby jest poziom rozumienia, myślenia abstrakcyjnego (rozwijania pojęć, wnioskowania, wydawania osądów) oraz rozumienia sytuacji społecznych.

- U większości dzieci z zespołem Aspergera występują problemy związane ze sprawnością ruchową, są to:
 - zaburzenia równowagi,
 - sztywny sposób poruszania się,
 - występowanie współruchów polegających na udziale w określonym ruchu tych mięśni, które w danym ruchu nie powinny brać w ogóle udziału,
 - zaburzenia rytmu i naśladowania ruchów podczas zabawy,
 - obniżona sprawność manualna,
 - trudności w pisaniu,
 - trudności we współpracy podczas gier zespołowych.

Dziecko z zespołem Aspergera

- ▶ Trudności te powodują, że w szkole dzieci z zespołem Aspergera są często eliminowane z gier zespołowych, nie są wybierane do drużyn. Trudność sprawia im również nauka czynności związanych z samoobsługą (higiena, sprząatanie, ścielenie łóżka, estetyczne spożywanie posiłków), ponieważ nie rozumieją potrzeby ich wykonywania.
- ▶ U części dzieci występuje nadwrażliwość na niektóre bodźce sensoryczne (np. słuchowe, wzrokowe, dotykowe, zapachowe, smakowe).
- ▶ Mogą one na niektóre dźwięki, hałas, nadmiar bodźców wzrokowych, migoczące światło lamp jarzeniowych, reagować rozdrażnieniem zatykaniem uszu, bronieniem się przed dotykiem, niechęcią noszenia niektórych ubrań ze względu na ich fakturę, metki.
- ▶ Mogą też odmawiać spożywania niektórych pokarmów, odżywiać się selektywnie (niewielka ilość tolerowanych potraw).

Wskazówki do pracy z dziećmi z zespołem Aspergera

Należy zapewnić dziecku przewidywalne i bezpieczne otoczenie;

- Zminimalizować występowanie zmian;
- Zaoferować niezmienny codzienny rozkład zajęć; dziecko musi rozumieć codzienną rutynę i wiedzieć, czego oczekiwać, tak aby było w stanie skupić się na bieżących zadaniach;
- Unikać niespodzianek. Złagodzić strach przed nieznanym pozwalając dziecku zapoznać się z nowym zajęciem, nauczycielem, klasą, szkołą, obozem itd. Tak wcześnie jak to możliwe po poinformowaniu go o zmianie, aby uniknąć obsesyjnego zamartwiania się;
- Chronić dziecko przed napastowaniem i drażnieniem;
- Podkreślać wyjątkowe zdolności dziecka tworząc okazję do wspólnego uczenia się, w których wykazywana przez dziecko umiejętność czytania, znajomości słownictwa, dobra pamięć itd. będzie widziana przez kolegów jako zaleta, ułatwiając akceptację;

Wskazówki do pracy z dziećmi z zespołem Aspergera

Większość dzieci chce mieć przyjaciół, ale po prostu nie wie jak ich zdobyć.

Powinny być one nauczone jak reagować na wskazówki społeczne i powinno się im dawać zestawy odpowiedzi do zastosowania w różnych towarzyskich sytuacjach. Naucz dzieci co i jak mówić:

- Zachęcać dziecko do aktywnej socjalizacji i ograniczać czas spędzany na zajmowaniu się swoimi sprawami w samotności;
- Nie pozwalać na ciągłą dyskusję i pytania na temat jego zainteresowań. Ograniczać to zachowanie wyznaczając ramy czasowe w ciągu dnia kiedy dziecko może o tym mówić);
- Dzieci te powinny być także chwalone za proste, oczekiwane społeczne zachowania które w przypadku innych dzieci są uważane za oczywiste. Dzieci z zespołem Aspergera muszą otrzymać pomoc w nauce tak szybko, jak tylko trudności w danym obszarze zostaną zauważone. Szybko popadają one w przygnębienie i reagują dużo poważniej na porażkę niż inne dzieci.

Dziękuję za uwagę.